

Vælgernes opbakning til økonomiske reformer

Et flertal af befolkningen er positivt indstillet overfor en række reformer. De fleste vælgere siger ja til f. eks. større valgfrihed og konkurrence i den offentlige sektor, et frit sygehusvalg således at pengene følger patienten, til afskaffelse af lukkelov og mediestøtte og til privatisering af TV2 og SAS samt nedsettelse af registreringsafgiften.

Notatet afdækker på baggrund af en meget stor stikprøve, hvor opbakningen blandt vælgerne til reformer er størst og hvilke reformer, de er positive/negative overfor. Analysen viser også, at Dansk Folkepartis vælgere ikke er særligt reformkritiske. De er faktisk marginalt mere positive overfor reformer end de radikale vælgere. En statistisk analyse af besvarelsene viser, at vælgerne i bemærkelsesværdig grad støtter reformer i overensstemmelse med deres placering på en traditionel "højre-venstre-skala".

Reformer er nødvendige i Danmark, fordi der stadig er udsigt til lav vækst. Også efter at krisen er klinget af.

Indledning

Danmark har haft lav økonomisk vækst og meget begrænset stigning i produktiviteten siden årtusindeskiftet. Samtidig er befolkningstallet i den erhvervsaktive alder toppet i løbet af perioden og er nu svagt faldende. Der er risiko for langvarig svag økonomisk vækst.

Det understreger behovet for fortsatte økonomiske reformer. Det kræver, at der er politisk vilje og i sidste ende opbakning blandt vælgerne til reforminitiativer.

Tilslutningen til reformer kan dog ikke alene afgøres ud fra hvilke initiativer, der umiddelbart har størst opbakning. I sidste ende må det forventes, at vælgerne vil vurdere de politiske beslutningstagere på konsekvenserne af reformerne. Det vil sige; om gevinsterne står mål med omkostningerne. Det kan vælgerne ikke nødvendigvis forudsige på forhånd. Sammensætningen og eksekveringen af reformer vil således spille en vigtig rolle.

Det er ikke desto mindre af interesse at identificere de reformer, som har størst umiddelbar vælgeropbakning. Her kan forhindringerne forventes at være mindre, og det kan tale for at vælge at reformere på disse områder først, hvis andre forhold i øvrigt taler for det.

I dette notat rangordnes en lang række reformpolitikker efter deres opbakning. Udgangspunktet er en meget stor spørgeundersøgelse med 5.539 respondenter foretaget af Gallup, som har spurgt til en lang række spørgsmål vedrørende økonomisk politik, retssikkerhed, indvandringspolitik, EU, mv.

Undersøgelsen er gennemført i 2012 og altså inden folketingsvalget. Det kan derfor ikke udelukkes, at en del vælgere har ændret opfattelse. Ændret tilslutning til de politiske partier behøver imidlertid ikke at betyde, at vælgerne har skiftet grundlæggende politiske præferencer, men kan bl.a. være et resultat af konkurrencen mellem partierne. Den kan føre til, at regeringsmagten skifter side fra tid til anden, selv i en situation med stationære vælgerpræferencer.

De mest populære reformområder

Analysen tyder overordnet på, at der er størst tilslutning til

1. Større ledelsesansvar, valgfrihed og effektivitet samt konkurrenceudsættelse i den offentlige sektor

2. Lavere afgifter (bl.a. arveafgift og registreringsafgift på personbiler)
3. Deregulering på visse områder
4. Salg af statsligt ejede aktier

Af tabel 1 fremgår de konkrete reformspørgsmål, hvor vælgerne er mest positivt stemt over for reformer. Det er opgjort ved for det første, at stikprøvens medianvælger er ”enig” eller ”meget enig” i reforminitiativet og for det andet ved, at vælgerne gennemsnitligt er positivt stemt. Medianvælgeren er den midterste vælger i fordelingen fra de mest negative til de mest positive. I den hypotetiske situation, at initiativet blev sendt til folkeafstemning, burde det kunne vedtages, når medianvælgeren er positivt stemt¹. Vælgernes gennemsnitlige holdning er bestemt som det vægtede gennemsnit af responserne. Svaret ”meget enig” er tildelt 2 point, ”enig” et point, ”hverken enig eller uenig” 0 point, ”uenig” -1 point og ”meget uenig” -2 point. Det vægtede gennemsnit er således udtryk for styrken i svarene.

Der er som nævnt størst opbakning til reformer, som indebærer større effektivitet og valgfrihed i den offentlige sektor. Der er stærk opbakning til at øge ledelsesfriheden og undervisningen per lærer i folkeskolen. Det gælder også frit sygehusvalg og at lade pengene følge patienten. Medianvælgeren er også enig i behovet for, at det offentlige lader private konkurrere om at levere de bedste og billigste ydelser til borgerne.

Der er desuden støtte til at privatisere TV2 og SAS. Opbakningen er mere forbeholden, men dog overvejende positiv til at privatisere en række andre selskaber (jf. tabel 2).

Der er endvidere stærk støtte til en række reforminitiativer på skatteområdet. Det gælder afskaffelse af arveafgiften, lavere registreringsafgift på biler og lavere afgifter på energi. På alle tre områder er der ifølge CEPOS’ analyser betydeligt behov for reformer².

Endelig udtrykker medianvælgeren støtte til helt at afskaffe lukkeloven og give adgang til helårsbeboelse i sommerhuse. Det er de to dereguleringsområder, hvor opbakningen er størst.

---

¹ I den såkaldte medianvælgermodel medfører den politiske konkurrence, at der gennemføres en politik svarende til medianvælgerens præferencer. Der skal dog være meget stærke betingelser opfyldt for, at medianvælgermodellens resultater er fuldt gældende. Medianvælgerens position kan dog være af væsentlig betydning, også når betingelserne ikke er opfyldt.

² Se f.eks. <http://cepos.dk/content/en-mere-omkostningseffektiv-energipolitik>, <http://cepos.dk/content/%C3%A5rhundredets-skattereform> og http://www.cepos.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/2014-04/Notat_AEndringer_af_registreringsafgiften_apr16.pdf

Tabel 1.

Emne	Gennemsnitlig point	Medianvælger position
Ledelsesfrihed i folkeskolen	1,2	1
Mere undervisning pr lærer i folkeskolen	1,1	1
Frit sygehusvalg og pengene skal følge patienten	1,0	1
Hurtigere afskedigelser af offentligt ansatte	0,8	1
Afskaffelse af arveafgift	0,8	1
Privatisering af TV2	0,6	1
Lavere registreringsafgift på biler	0,5	1
Privatisering af SAS	0,5	1
Afskaffelse af mediestøtten	0,5	1
Afskaffelse af lukkeloven	0,5	1
Lavere afgifter på benzin, dielsel og el	0,5	1
Sommerhuse til helårsbeboelse.	0,5	1
Private firmaer konkurrere om at levere billigste ydelser til borgerne	0,3	1

Anm: Svarene fordeler sig fra "meget uenige" svarende til -2 til "meget enig" svarende til 2. Gennemsnittet indeholder alle adspurgte, således at "ved ikke" og andre ikke holdningsprægede spørgsmål indgår med værdien 0. Det trækker gennemsnittene mod nul. Medianen er alene af vælgere, som tilkendegiver en holdning.

Kilde: Gallup

Af tabel 2 fremgår de reformspørgsmål, som medianvælgeren indtager en neutral holdning over for, men hvor vælgerne i gennemsnit bakker op om reformer. Også disse spørgsmål falder i høj grad inden for områderne valgfrihed og deregulering, lavere afgifter (samt selskabsskat) samt privatisering. Det kan dog ikke udelukkes, at den kraftige politiske kontrovers om salg af aktier i DONG har reduceret opbakningen. Ikke blot til frasalg af DONG-aktier, men også andre selskaber.

Tabel 2.

Emne	Gennemsnitlig point	Medianvælger position
Reduktion af afgift på fedt, sukker og alkohol	0,4	0
Færre, bedre uddannede universitetsstuderende	0,2	0
Privatisering af DONG	0,2	0
Lettere at etablere friskoler	0,1	0
Privatisering af DSB	0,1	0
Lovligt for udlændinge at købe danske sommerhuse	0,1	0
Nedsættelse af selskabsskatten	0,1	0
Dagpengesystem bør ikke administreres af fagforeninger	0,1	0
Privatisering af DR	0,1	0
Afskaffelse af sommerhusreglen for udlændinge	0,1	0

Kilde: Gallup

Som det fremgår af tabel 3, er medianvælgeren neutral, mens gennemsnitsvælgeren er negativ over for reformer, der indebærer afskaffelse af efterlønnen og indførelse af et kontanthjælpsloft. Det gælder ligeledes lettelse af topskatten og nedsættelse af rentefradragets skatteværdi, lavere erhvervsstøtte og skattereformer finansieret med offentlige besparelser. Flere af disse spørgsmål befandt sig i brændpunktet i den politiske uenighed frem til folketingsvalget, og derfor er den tvetydige opbakning på disse områder næppe så overraskende.

Endelig fremgår af tabel 4, at medianvælgeren er uenig i at indføre flad skat og at erstatte SU med statsgaranterede studielån.

Tabel 3.

Emne	Gennemsnitlig point	Medianvælger position
Nedsættelse af erhvervsstøtte	-0,1	0
Efterlønnen bør afskaffes	-0,2	0
Kontanthjælpsloft	-0,2	0
Nedsættelse af rentefradraget	-0,3	0
Nedsættelse af topskatten	-0,3	0

Kilde: Gallup

Tabel 4.

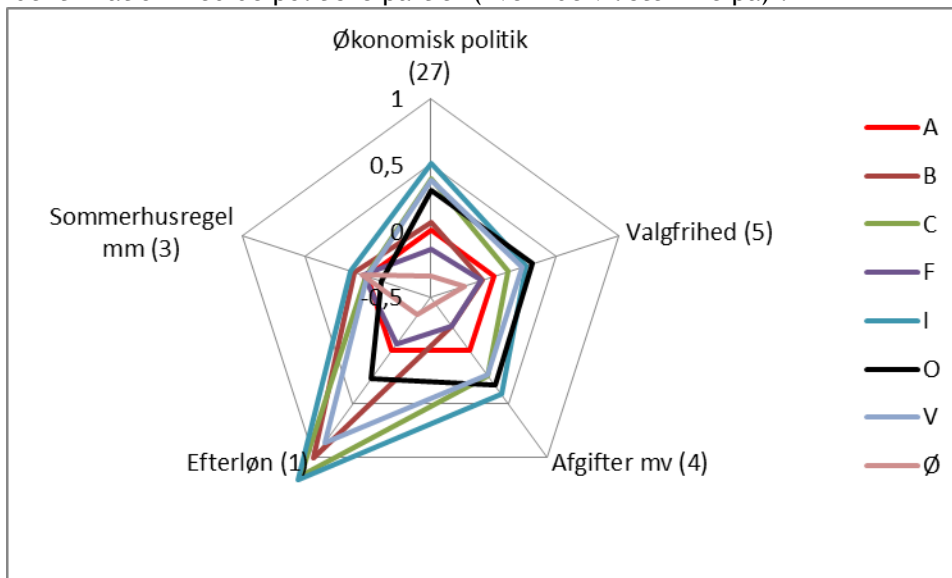
Emne	Gennemsnitlig point	Medianvælger position
Ens skattesats for alle	-0,2	-1
Erstat SU med statsgaranterede studielån	-0,6	-1
Dagpengeperioden forkortes fra 2 til 1 år	-0,6	-1

Kilde: Gallup

Hvilke partiers vælgere er mest reformorienterede?

Undersøgelsen gør det muligt at afdække hvilke vælgere, der er mest reformorienterede. I princippet kan vælgernes indbyrdes placering i opbakningen til reformer variere fra spørgsmål til spørgsmål. En statistisk analyse af opbakningen til hvert enkelt spørgsmål viser imidlertid, at vælgerne i bemærkelsesværdig grad er placeret på en traditionel "højre-venstre"-skala, når man betragter tilslutningen til reformer.

I den statistiske analyse er således set på, hvad der kan forklare opbakningen til et givent reformspørgsmål. Der er for det første kontrolleret for en lang række socio-økonomiske forhold så som alder, indkomst og landsdel. For det andet er belyst korrelationen mellem holdningen til reformerne og respondenternes identifikation med de politiske partier (hvem de vil stemme på)³.

Partiidentifikationens betydning for opbakningen til de 40 mest konkrete spørgsmål fremgår af figuren. For 27 af disse spørgsmål er opbakningen i faldende orden:

- Liberal Alliance (I)
- Konservative Folkeparti (C)
- Venstre (V)

³ Analyserne er nøjere beskrevet i et selvstændigt arbejdspapir.

Dansk Folkeparti (O)
Radikale Venstre (B)
Socialdemokraterne (A)
SF (F)
Enhedslisten (Ø)

Der er altså tale om en meget traditionel ”højre-venstre”-skala. Det er interessant i den forbindelse at bemærke, at midten udgøres af de radikale vælgere og DFs vælgere - med DF-vælgere som lidt mere reformvenlige end de radikale. Det bryder altså med en udbredt opfattelse af, at de radikale vælgere er mest reformivrige, mens DF-vælgere er traditionalister med særlig reformaversion. Det hører dog med, at undersøgelsen er foretaget før den store vælgerfremgang for DF ved folketingsvalget i år, men det største bidrag hertil kom fra tidligere Venstrevælgere. Venstrevælgere er, som det fremgår, marginalt mere reformvenlige end DF-vælgere. Den første offentliggjorte meningsmåling efter folketingsvalget - om holdningen til at sænke topskatten - tegner helt samme mønster som i den store Gallupundersøgelse⁴.

Analysen har afdækket fem grupper af spørgsmål, hvor reformtilslutningen varierer forskelligt mellem partislutningen. Den næststørste gruppe vedrører lempelser af en række afgifter mv. - herunder registreringsafgiften og arveafgiften - mens den tredjestørste vedrører fire spørgsmål om større valgfrihed. For disse to grupper vedkommende er DFs vælgere mere reformvenlige, mens de radikale er mere skeptiske end ellers.

Endelig er de radikale vælgere mere reformvenlige end ellers, når det gælder afskaffelse af efterløn (som er i en gruppe for sig) og en gruppe på 3 spørgsmål om ophævelse af sommerhusreglen, lavere rentefradrag og mindre erhvervsstøtte. I den sidste gruppe er DF-vælgere de mest skeptiske.

Der synes altså ikke at være grundlag for at se DF-vælgere som specielt reformskeptiske, men tværtimod som generelt lidt mere reformorienterede end de radikale og udpræget reformorienterede på nogle af de områder vedrørende valgfrihed mv. i den offentlige sektor og afgiftsnedsættelser, hvor vælgere generelt er mest reformpositive.

Konklusion

Analysen af vælgernes holdninger til politiske enkeltspørgsmål på reformområdet kan som sagt ikke anvendes til at konkludere hvilke reformer, der bør gennemføres, eller hvordan vælgere vil reagere på konkrete reformpakker. Såvel sammensætningen som den politiske kommunikation, der er resultatet af reformpakkerne, vil spille den centrale rolle. Analysen kan imidlertid anvendes til at vurdere, hvor opbakningen er mest moden, og hvor det muligvis kan være en fordel at begynde, samt at udpege, hvor der kan være behov for at underbygge reformbehovet og det politiske lederskab bedre.

Der er størst opbakning til at effektivisere og øge valgfriheden i den offentlige sektor, lempe afgifter, deregulere samt frasælge visse offentlige virksomheder.

Analysen viser samtidig, at vælgernes opbakning til reformer i bemærkelsesværdig høj grad følger en traditionel ”højre-venstre”-skala med LA og Enhedslisten som yderpunkter og med DF og RV i midten. DF-vælgere er marginalt mere reformorienterede end de radikale.

---

⁴ Greens Analyseinstitut har for Børsen (offentliggjort 7. august 2015) spurgt om ”Mener du, at topskatten bør sænkes ved en evt. ny skattereform?”. Opbakningen efter partitilhørsforhold var I (77 pct.), C (69 pct.), V (51 pct.), O (32 pct.), B (20 pct.), A (14 pct.), F (6 pct.), Å (6 pct.), Ø (3 pct.). Det er samme rangorden af partierne som i Gallups store stikprøve i både spørgsmålet vedrørende topskattelettelse og 26 andre økonomisk politiske spørgsmål (bortset fra at Å ikke indgik i sidstnævnte).